

Analyse av resultater fra nasjonale prøver 2008

Her følger en oppsummering av sentrale funn fra analysene av nasjonale prøver i regning, lesing på norsk og lesing på engelsk. Prøvene ble gjennomført høsten 2008 av elever på 5. og 8. trinn. Analysene er basert på et nasjonalt utvalg fra 2008. Det er lagt vekt på å undersøke andelen elever som har besvart ulike oppgavetyper, og om det er forskjell på hvordan jenter og gutter presterer på prøvene. "Lette" og "vanskelige" oppgaver refererer til hvor stor prosentandel elever som har fått riktig på oppgaven.

LESING PÅ NORSK

5. trinn

- For det samlede prøveresultatet, er det ingen betydelige forskjeller mellom jenter og gutter. Dette avviker noe fra funnene i PIRLS 2006 for norske 10-åringere, hvor jenter var dyktigere lesere enn guttene. I PIRLS er det flere åpne oppgaver hvor elevene må formulere svaret selv. I de nasjonale prøvene er det mange flervalgsoppgaver hvor elevene må velge riktig svaralternativ. Jentene svarer oftere på åpne oppgaver og gjør det vanligvis bedre på disse. Samtidig presterer jenter og gutter omtrent likt på flervalgsoppgaver. Dette kan være en forklaring på at kjønnsforskjellene er større i PIRLS enn på nasjonale prøver.
- Tendenser i PIRLS tyder på at jentene gjør det bedre enn guttene på skjønnlitterære tekster. I den nasjonale prøven var det overvekt av oppgaver knyttet til fagtekster, noe som kan være en årsak til at forskjellen mellom jenter og gutter utjevnes.
- Det er mulig å identifisere tydelige kjønnsforskjeller på noen enkeltoppgaver. Jentene skårer signifikant bedre enn guttene på tre oppgaver. Guttene markerer seg som bedre enn jentene på en av de vanskeligste oppgavene hvor elevene skal lese en tabell. Her kreves det leseferdighet, regneferdighet og kjennskap til digitale uttrykk for klokkeid. En slik leseoppgave som involverer tall og regning, kan ses i sammenheng med den nasjonale prøven i regning hvor guttene på 5. trinn gjør det generelt bedre enn jentene.

8. trinn

- Resultatene i de nasjonale prøvene kan ikke sammenlignes fra et år til et annet, da oppgavene endres fra år til år. Et generelt inntrykk er likevel at prøven i 2008 var noe mer krevende for elevene sammenlignet med prøven som ble gitt i 2007.
 - Det er et stort spenn mellom den letteste og den vanskeligste oppgaven som ble gitt til hver av tekstene. Det er de dyktigste elevene som klarer de vanskeligste oppgavene.
 - De vanskeligste tekstene var sammensatte og bestod av ulike teksttyper og uttrykksformer. Den mest utfordrende teksten kombinerte fagkunnskap fra matematikk og samfunnsfag. Oppgaven bestod i å finne informasjon som var oppgitt i to tabeller. Resultatene viser at dette er et område mange elever har problemer med å mestre.
 - Teksten som elevene behersker best er et lengre utdrag fra en novelle. Det kan være flere årsaker til høy skår for begge kjønn på denne teksten. Det er en sterk tradisjon for skjønnlitterære tekster i norsk skole, og elevene kan derfor være godt kjent med sjangeren fra opplæringen. Tekstens hovedperson er en gutt, og det handler om mellommenneskelige relasjoner som elevene trolig kjenner seg igjen i. Tidligere
-

forskning viser at jenter identifiserer seg med hovedpersoner uansett kjønn, mens gutter har lettere for å identifisere seg med personkarakterer av samme kjønn. Kanskje kan dette forklare noe av årsaken til de ubetydelige kjønnsforskjellene på denne teksten. I 2007-prøven hadde tilsvarende tekst ei jente som hovedperson, og analysene viste at jentene presterte bedre enn guttene på denne teksten. I 2008 kom denne teksten først i prøveheftet, noe som også kan ha påvirket resultatene i positiv retning.

- Jentene har gjennomgående litt bedre resultater enn guttene. Kjønnsforskjellen var mest fremtredende på en sakprosatext om nettprat. Dette funnet kan forklares med at jentene i større grad enn guttene bruker Internett til å kommunisere med andre.
- Generelt sett har elevene størst problemer med åpne oppgaver som krever refleksjon og vurdering. Dette innebærer å knytte egne kunnskaper og erfaringer til tekstens form og innhold. Funnet underbygges av resultatene fra PISA 2000. Å formulere egne svar er ekstra utfordrende for elever med svake skriveferdigheter. Det gjør at mange elever unngår å svare på åpne oppgaver.
- Når det gjelder å finne informasjon eller forstå og tolke tekst, er det ubetydelige forskjeller mellom kjønn. Kjønnsforskjellene er imidlertid litt tydeligere på oppgaver som krever at elevene reflekterer over form eller innhold. Tendensen er likevel at guttene kan hvis de vil, da jenter og gutter presterer omtrent likt på de vanskelige oppgavene. De fleste oppgavene i 2008 har fungert mer kjønnsnøytralt enn oppgavene som ble gitt i 2007.

REGNING

5. trinn

- Den nasjonale prøven i regning på 5. trinn dekker de tre områdene statistikk, måling og tall. Det er færrest statistikkoppgaver, men elevene er flittige til å besvare disse oppgavene. Selv om det er flest talloppgaver, er det et mindre antall elever som velger å besvare disse. Den største utfordringen var en statistikkoppgave som gikk ut på å lese temperatur ut fra et linjediagram. Elever med de svakeste resultatene har sanket poengene sine på de letteste oppgavene. Fem av de ti letteste oppgavene var innenfor statistikkområdet, noe som tilsier at svake elever behersker det å lese og konstruere diagram.
- Guttene presterer gjennomgående bedre enn jentene, og kjønnsforskjellene er mest fremtredende på området måling. Guttene har høyere svarprosent på både flervalg – og åpne oppgaver, og flere gutter enn jenter klarer å løse de vanskelige oppgavene.
- Oppgavene som peker seg ut med størst kjønnsforskjell i guttenes favør, er flervalgsoppgaver. Disse oppgavene går ut på å finne hvor stor temperaturendringen har vært, gjøre om kroner til øre, og plassere tall på en tallinje.
- Funn som gjelder kjønnsforskjeller og resultater på nasjonale prøver, samsvarer med analysen av norske elevers resultater i TIMMS 2007 hvor guttene gjør det bedre i matematikk. Forskning viser at guttene i større grad kan anvende kunnskap, mens jentene er mer korrekte regneteknisk. Siden de fleste oppgavene i den nasjonale prøven krever at elevene bruker kunnskap, kan det være en medvirkende årsak til at guttene gjør det bedre enn jentene på denne prøven. Annen forskning tyder på at gutter er mer konkurranseorienterte og mer opptatt av å bruke kvantitative begreper. I tillegg er det tendenser til at gutter på 4. trinn har bedre selvtilitt i matematikk enn jenter.

8. trinn

- I den nasjonale prøven i regning på 8. trinn ble elevene testet i tall, måling og statistikk. I likhet med erfaringene fra 2007, var det størst løsningsfrekvens på statistikkoppgavene også i 2008. Elever med svake prestasjoner totalt sett, klarer å løse de letteste oppgavene. På tilsvarende måte klarer de dyktige elevene de vanskelige oppgavene. Det betyr at prøven inneholder oppgaver som gjør det mulig å fordele elever på ulike mestringsnivå.
- Prøvens største utfordring er en åpen oppgave hvor elevene skulle finne riktig lengde i terrenget og omgjøre dette fra meter til km. Elevene sliter også med brøkrekning, både i tilknytning til matoppskrifter og som rene regneoppgaver. I 2007 hadde elevene problemer med å mestre divisjon av og med desimaltall, og denne tendensen ser ut til å fortsette i 2008.
- Totalt sett presterer guttene bedre enn jentene. Kjønnforskjellene er fremtredende på 33 av 58 oppgaver, hvor 31 oppgaver er i guttenes favør. Det betyr at jentene gjør det bedre enn guttene på bare to oppgaver. Begge disse dreier seg om statistikk. Interessant nok skiller dette funnet seg fra TIMSS 2007 hvor kjønnforskjellene blant norske 8. trinns elever i matematikk beskrives som ubetydelige. Det er viktig å merke seg at nasjonale prøver ikke tester matematikkfaget spesielt, men elevenes evne til å anvende regning som grunnleggende ferdighet. For å forklare kjønnforskjellen på nasjonale prøver i regning, kan man se til studier som tyder på at gutter er bedre til å anvende kunnskap, mens jenter er flinkere regneteknisk.

LESING PÅ ENGELSK

5. og 8. trinn

- Den nasjonale prøven i lesing på engelsk gjennomføres elektronisk.
- Oppgaver med åpent format innebærer at svaralternativ ikke er oppgitt. Elevene må først forstå en tekst som er utgangspunkt for oppgaven. For å svare på oppgaven må elevene klikke på, fargelegge eller plassere en ting i bildet, og klikke på et navn. På 8. trinn ble elevene i tillegg bedt om å klikke på et ord i teksten. Andre oppgaver har lukket format hvor elevene må velge et oppgitt alternativ. De ulike alternativene kan være i form av et bilde, en tekst eller et kortere svaralternativ.
- Elevene hadde størst utfordring med de åpne oppgaveformatene. Gjennomgående for hele prøven, var det oppgavene som gikk ut på å klikke på et navn eller et ord i teksten som flest elever unnlot å svare på. Det er de dyktigste elevene som klarer og svare på disse oppgavene.
- Analysene av et utvalg elevresultater viser at det ikke er betydelige forskjeller i hvordan jenter og gutter presterer på prøven totalt sett. Kjønnforskjellene er mer tydelig på enkeltoppgaver, men uten at det er mulig å identifisere noe klart mønster.